

Inhoud

1	Aanleiding en doel.....	3
2	Terugblik As50+ 2013 tot en met 2021.....	5
2.1	Inleiding.....	5
2.2	Reflectie.....	6
3	Agenda 2022 - 2026.....	7
3.1	Opgave.....	7
3.1.1	Waterketen.....	7
3.1.2	Klimaatadaptatie	8
3.2	Doelen	10
3.3	Projecten 2022 – 2026	11
4	Structuur.....	14
	Bijlage 1: Evaluatie projecten 2016 – 2021	17
	Bijlage 2: Begroting en kostenverdeling.....	1

1 Aanleiding en doel

Voor u ligt de Agenda Watersamenwerking As50+ 2022-2026. In deze Agenda beschrijven we wat we de komende jaren als regionale samenwerking As50+ willen gaan doen. We willen **duurzaam denken** en **zaken doen**. In deze Agenda formuleren we vier gezamenlijke doelen: vier kaarten waar we op inzetten:

1. Kwetsbaarheid en Vakmanschap
2. Samenwerken en Organiseren
3. Optimalisatie en Innovatie
4. Gezondheid en Klimaat

Elk doel bestaat vervolgens uit een aantal concrete zaken met bijbehorende kostenraming en -verdeling.

De As50+ samenwerking is ontstaan vanuit de afvalwaterketen samenwerking. As50+ heeft de afgelopen jaren bewezen capabel te zijn om samen op te trekken en zodoende onder meer besparingen te realiseren. Graag zetten we deze samenwerking voort rond de afvalwaterketen.

Met de komst van het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie is het vaak technisch-inhoudelijke domein van de afvalwaterketen verbreed met de opgave van klimaatadaptatie. Voor klimaatadaptatie is As50+ het regionale aanspreekpunt door te functioneren als werkregio in het kader van het DeltaPlan Ruimtelijke Adaptatie (DPRA). Daarmee vormt de As50+ de verbinding naar nationaal en provinciaal beleid, kennis en financieringsmogelijkheden, zoals de Impulsregeling klimaatadaptatie.

Het woord 'agenda' zien we ook terug in het werkwoord *agenderen*. Klimaatadaptatie staat al vrij lang op de agenda in de waterwereld, mede door de zichtbaar toegenomen wateroverlast na hevige regenval en het daaraan gekoppelde gevoel van urgentie. Ook de droge en hete zomers uit recente jaren dragen bij aan het gevoel van urgentie. Binnen de mogelijkheden verbinden de As50+ partners de opgave van klimaatadaptatie aan lopende werkzaamheden. Deze aanpak kent zijn grenzen. Wateroverlast en droogte in bebouwd gebied zijn onderwerpen die goed bij de huidige As50+ samenwerking passen. Droogte in landelijk gebied, overstromingsrisico's en hittestress zijn dat minder. Wij vinden het gezien de druk op de agenda en de AS50+ samenstelling niet doelmatig klimaatadaptatie in zijn geheel in de huidige As50+ structuur te behandelen. Wij willen klimaatadaptatie daarom agenderen bij andere disciplines en overleggen, bijvoorbeeld in het ruimtelijk en sociale domein. Daarvoor benutten we onder andere de klimaatatlassen die we als As50+ hebben ontwikkeld en ontsloten.

Waar we de afgelopen jaren resultaten hebben geboekt op Kosten en Kwaliteit, zien we nu de personele Kwetsbaarheid als belangrijke uitdaging. De deelnemers van de watersamenwerking ondervinden door een te lage en/of wisselende bezetting een toenemende druk op de uit te voeren werkzaamheden binnen de gemeente, in de afstemming binnen de regio As50+ en in de samenwerking met de Regio Noordoost-Brabant, de provincie en

Zuid-Nederland. Met als gevolg dat gemaakte afspraken niet tijdig nagekomen kunnen worden en uiteindelijk doelstellingen niet worden gehaald. Deze ontwikkeling baart ons zorgen. Bestuur, management én medewerkers zijn alle drie nodig om dit samenwerkingsverband succesvol te laten zijn. In deze Agenda doen we voorstellen om onze samenwerking te professionaliseren, onder andere via een nieuw aan te stellen onafhankelijk procesleider.

2 Terugblik As50+ 2013 tot en met 2021

2.1 Inleiding

Op 18 april 2013 is de “Watersamenwerking As50+” formeel bekrachtigd door ondertekening van een samenwerkingsovereenkomst en uitvoeringsprogramma voor de periode 2013-2016. Voor de vervolgaanpak is een gezamenlijke watervisie, ‘Netwerken in de afvalwaterketen (9 mei 2016)’, opgesteld. Deze visie is in het bestuurlijk overleg van 12 oktober 2016 vastgesteld. Deze watervisie vormde de basis van de nieuwe ‘Samenwerkingsovereenkomst 2017-2021’.

In zowel de visie als samenwerkingsovereenkomst is, naast doorzetten en optimaliseren van de beheersmatige aandacht voor water – en de afvalwaterketen, ook een aanpak voor innovatie en inspelen op klimaatverandering opgenomen.

Leidend principe in de watervisie is “Duurzaam denken, duurzaam doen’, waarbij het streven naar duurzaamheid gelijk staat in het vinden van een balans in de kapitalen People, Planet, Prosperity.

Voor de afvalwaterketenzorg zijn voor de thema’s Klimaatbestendige inrichting, Waterbewustwording, Technologie, Regie en Samenwerking concrete doelstellingen vastgesteld. In de visie is op hoofdlijnen een beleidsmatig programma opgenomen.

Samenwerking bij afvalwater levert inwoners As50 honderd euro per jaar op

UDEN - Als de voortekenen niet bedriegen, betalen de inwoners van Uden, Veghel, Oss en de andere gemeenten in de As50 in 2020 geen 440 euro per huishouden aan rioolheffing en waterzuiveringskosten, maar 330 euro.

Peter van Erp 12-10-16, 13:57 Laatste update: 06-03-17, 11:15 Bron: brabantdagblad

Met deze blijde boodschap vierden de wethouders van de betrokken gemeente en vertegenwoordigers van waterschap Aa en Maas woensdag hun driejarig verbond. De gemeenten en het waterschap tekenden in 2013 de 'watersamenwerking' en die heeft alle partijen geen windeieren gelegd.

„Eigenlijk was het heel simpel”, vertelt Peter van Dijk, 'waterwethouder' van het waterschap. „We geven elkaar een kijkje in de keuken en weten elkaar steeds beter te vinden. Voorheen had ieder zijn eigen koninkrijkje en werden er veel onnodige kosten gemaakt.”

In de in aanbouw zijnde duurzame basisschool Bluysen en Brink in Uden tekenden de bestuurders voor een nieuwe periode van intensieve samenwerking. Volgens de Veghelse wethouder Annemieke van de Ven valt er tot 2021 nog veel te verdienen cq besparen als de inwoners zich meer bewust worden van afvalwaterbesparing. „Bij gewoon afval hebben we de afgelopen grote stappen gezet, maar bij water ontbreekt dat nog te veel.”

2.2 Reflectie

Getuige de hoeveelheid en de aard van de acties waren de ambities hoog. Bijlage 1 geeft per project een terugkijk op de resultaten uit de afgelopen periode. We zien dat de duidelijke operationele en routinematige acties beter en sneller zijn opgepakt. Voorbeelden zijn gezamenlijke contracten voor het reinigen van kolken en het inspecteren van rioleringen. Bij een hogere complexiteit blijken zaken echter lastiger te realiseren. In de praktijk blijken bijvoorbeeld contracten met een hogere complexiteit (bv preventief onderhoud pompen en gemalen, meetplan) meer tijd te vergen om samen uit te werken. Deels komt dat doordat er meer inhoudelijke verschillen overbrugd moeten worden, maar ook door de beperkte beschikbaarheid en capaciteit van deelnemers, zowel op inhoud als op het projectleiderschap van een gezamenlijk project. Dit is een aandachtspunt.

Desalniettemin is er sprake van veel kennisoverdracht en verbinding binnen de samenwerking, die na jaren van samenwerken duidelijk aan kwaliteit toeneemt. De gezamenlijke aanbesteding van enkele gemeenten van basisrioleringsplannen in combinatie met stresstesten is een leerzame exercitie geweest met dito resultaat. De kracht van de samenwerkingsregio komt op dit soort momenten naar boven.

De concrete opdracht waar het samenwerkingsverband zijn oorsprong in vond – door samenwerken kosten besparen – is gedeeltelijk weggevallen.

Gaandeweg is de focus verschoven en breder geworden door het thema klimaatadaptatie. Water en riolering is een vakgebied waarin de complexiteit de afgelopen jaren is toegenomen. Water en riolering zijn in sterke mate vervlochten met de hele organisatie en andere vakdisciplines en bestaat uit het uitvoeren en coördineren van een breed pallet van taken. Deze constatering vraagt om een andere manier van werken. Daarnaast zijn op dit moment vooral kosten bespaard op veelal operationele beheeractiviteiten. Veel omvangrijkere uitgaven gaan in de toekomst plaatsvinden, zoals de vervangingsinvesteringen gecombineerd met verbeteringsinvesteringen (o.a. klimaatadaptatie). Om hier gezamenlijk kosten te besparen, of beter; de stijging van kosten te beperken, lijkt een andere strategie noodzakelijk.

Het samenwerkingsverband As50+ heeft behoefte aan een nieuwe impuls. Het samen aanbesteden van operationele werkzaamheden is een uitstekende basis, maar voor de komende periode een te smalle basis. Gezien de toekomstige opgaven kan de samenwerking in potentie veel meer bieden.

Met deze agenda willen we hier samen tot 2026 invulling aan geven.

3 Agenda 2022 - 2026

3.1 Opgave

De waterketen samenwerking stond de afgelopen jaren in het teken van de 3 K's: Kosten, Kwaliteit en Kwetsbaarheid. Daaraan heeft de samenwerking het delen van kennis toegevoegd. Het besparingsdoel heeft de As50+ ruimschoots behaald, hetgeen de motor is geweest voor gezamenlijke projecten en activiteiten. De samenwerking heeft bijgedragen aan een hogere kwaliteit en lagere kwetsbaarheid.

Sinds de start van de vorige samenwerkingsovereenkomst (2016) is de aandacht voor klimaatverandering sterk toegenomen, mede dankzij droge zomers (2018 t/m 2020). Grootschalige wateroverlast is vooralsnog aan onze regio voorbijgegaan, maar dat kan morgen anders zijn. De regio's om ons heen hebben de afgelopen jaren meerdere malen te maken gehad met wateroverlast, denk bijvoorbeeld aan de zware zomerse buien in 2016 in de omgeving van Boxmeer en Deurne, Asten, Someren of de wateroverlast in Limburg van 2021. As50+ is één van de samenwerkingsverbanden waar klimaatadaptatie wordt opgepakt, naast bijvoorbeeld het programma Klimaatadaptatie van de Regio Noordoost-Brabant.

In deze Agenda doen we een voorstel op hoofdlijnen wat wel en niet bij As50+ past om op te pakken. We formuleren een actie om de ambitie en het handelingsperspectief zowel in de waterketen als op het gebied van klimaatadaptatie vast te leggen, in samenspraak met andere samenwerkingsverbanden en projecten, zoals de Regio Noordoost-Brabant.

3.1.1 Waterketen

De As50+ heeft diverse resultaten behaald (zie voor evaluatie op 2020 en 2021 bijlage 1). Sommige van die resultaten waren eenmalig, zoals een gezamenlijke watervisie, klimaatstresstesten, gezamenlijk bouwsteen omgevingsvisie en een monitoringsplan afvalwaterketen. Andere hebben een cyclisch karakter en zetten we voort, zoals bijvoorbeeld gezamenlijke inkoop, Operatie Steenbreek acties en campagnes goed rioolgebruik. Waar dat meerwaarde biedt, bouwen we de activiteiten uit, onder andere met de deelname van Brabant Water, met name op het gebied van het grondwatermeetnet en het ontsluiten van grondwaterinformatie, het verdergaand meten en optimaliseren in een datagestuurde afvalwaterketen en verkenning en onderzoek naar alternatieve sanitatie in het buitengebied

Met verdergaande verbreding van het taakveld, economische voorspoed en de druk op de arbeidsmarkt staat de komende periode ook nadrukkelijk in het teken van de 3^e K: Kwetsbaarheid. Het gaat daarbij niet om kwetsbaarheid in het fysieke systeem van de waterketen, maar om *personele kwetsbaarheid*. We merken dat capaciteit beperkt is, met name bij gemeenten. Bij vertrekkende collega's is het een uitdaging om vacatures in te vullen, waarbij we ook nog eens uit elkaars vijver vissen. Het vergt een inspanning van alle As50+ partijen, zowel bestuur, management als medewerkers, om de personele kwetsbaarheid te verminderen. Het opleiden van nieuwe professionals, in samenwerking met het onderwijs, is hierbij een van de oplossingen. Als regio

besteden we een aantal taken uit aan onder andere een procesfacilitator, zodat de medewerkers van de partijen zich kunnen richten op wat alleen zij kunnen doen als onderdeel van hun organisatie.

3.1.2 Klimaatadaptatie

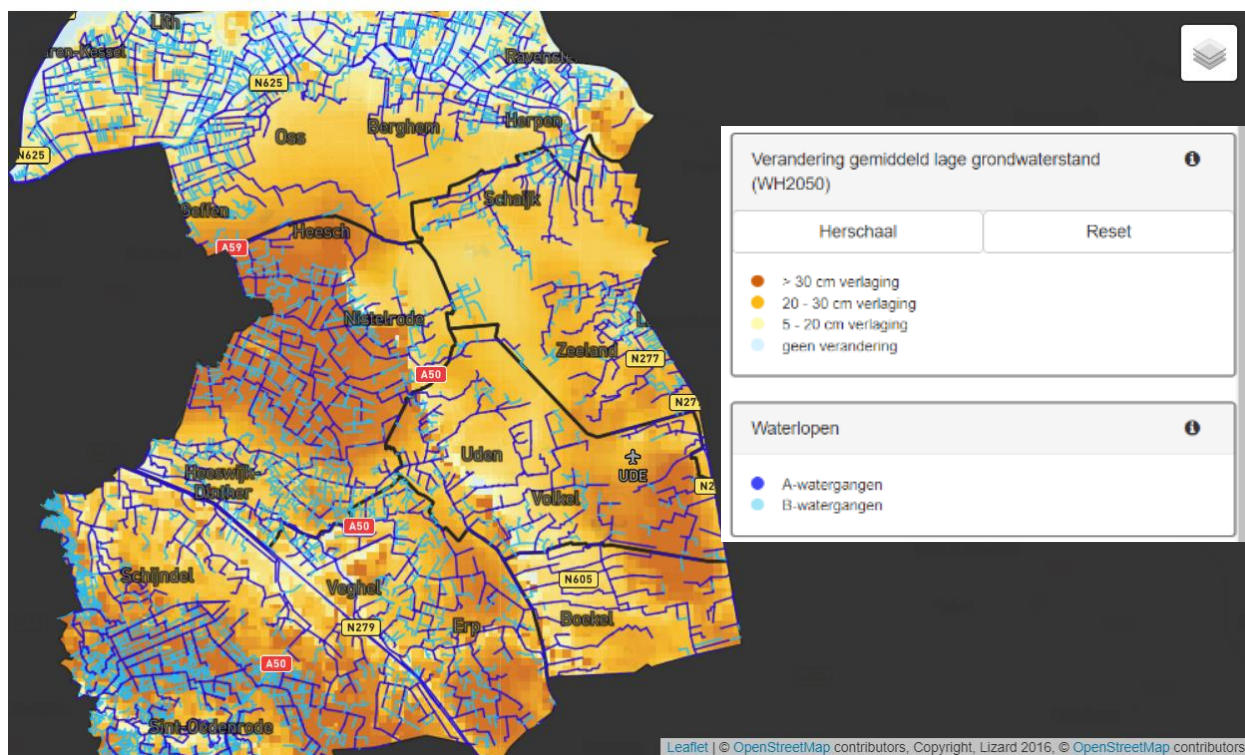
As50+ heeft een Klimaatatlas, te raadplegen via [Klimaatatlas | As50](#). Uit deze atlas komt het beeld naar voren van de opgave voor klimaatadaptatie:

- **Droogte:** Het aantal droge zomers neemt naar verwachting verder toe. Bij het droogste klimaatscenario van het KNMI zou in 2050 in de zomer zo'n 30 millimeter minder neerslag vallen dan in het huidige klimaat (200 millimeter in plaats van 230 millimeter). In 2085 zou dit zelfs 50 millimeter minder zijn dan in het huidige klimaat. Daling van de gemiddelde laagste grondwaterstand heeft mogelijk negatieve gevolgen voor zowel landbouw als natuur. Denk hierbij aan effecten als: daling van de gewasopbrengst in de landbouw, minder vitaliteit van (watergebonden) natuur, verminderde waterkwaliteit in stadsvijvers, verminderde toevoer van brongevoede beken en een verhoogde kans op natuurbranden.
- **Hitte:** Het aantal tropische zomers neemt naar verwachting tot 2050 verder toe. Het KNMI heeft in het "warmste" klimaatscenario berekend dat de zomertemperatuur zo'n 2,5 graad toeneemt vergeleken met het huidige klimaat. In 2085 zou het zelfs bijna 4 graden warmer worden in de zomer. Deze stijging wordt juist in het binnenland (oosten en zuiden) verwacht, dus ook in de regio Noordoost Brabant. Met name in de grotere kernen Oss, Uden en Veghel kunnen hitte-eilanden ontstaan als gevolg van grote oppervlakken verhard terrein.
- **Wateroverlast:** Korte, hevige buien zullen naar verwachting vaker voorkomen. Het watersysteem en de riolering zijn niet ontworpen op zulke extreme buien; dat zou onevenredig veel geld kosten. Als zo'n bui valt blijft het water dus op straat of op het land staan, met risico's op schade en overlast. As50+ heeft in beeld gebracht waar het water hoe hoog staat bij een bui van 70 mm in een uur, wat een gangbare maat is om mee te rekenen in Nederland. We zien dan in alle bebouwde omgevingen water op straat staan tot soms enkele decimeters. Gemeenten gebruiken deze informatie in hun gemeentelijke rioleringsplannen en bij gebiedsontwikkelingen.
- **Overstromingen:** Overstromingen vanuit de Maas en de Aa zijn denkbaar. Met name de Maaspolders kunnen lange tijd onder water komen te staan. Overstromingen hebben een regionale impact. Door overstromingen zijn wegen onbegaanbaar en kan elektriciteit uitvallen. Het waterschap kan werken aan de stabiliteit van de keringen (de zogenaamde 1e laag van veiligheid). Tegelijk kunnen betrokken gemeenten samen met de provincie Noord Brabant rekening houden met overstromingsrisico's in ruimtelijke (her)inrichtingen (de 2e laag van veiligheid). Met een hoger bouwpeil kan de mogelijke schade al worden teruggebracht. Veiligheidsregio's kunnen hun calamiteitenplan aanpassen (3e laag van de veiligheid).

Het aanpassen aan een veranderend klimaat is iets waar we allemaal mee te maken krijgen. De As50+ samenwerking richt zich daarbij primair op wateroverlast en tot op zekere hoogte droogte in bebouwd gebied, omdat dat goed past bij de initiële waterketen samenwerking. Andere thema's, zoals overstromingsveiligheid (Howabo 2.0) en wateroverlast en droogte in landelijk gebied wordt al in projecten opgepakt die buiten de scope van As50+ liggen. Tot slot zijn er thema's, en hitte is daar het beste voorbeeld van, die nog onvoldoende opgepakt zijn. As50+ heeft de rol in het ontsluiten van data en

informatie rondom alle klimaatthema's waaronder hitte. Met deze informatie willen wij de thema's die nog onvoldoende opgepakt worden agenderen, maar niet zelf oppakken.

Figuur 1: Voorbeeld uit de Klimaatatlas As50+: Droogtekaart uit de Klimaatatlas As50+. Te zien is de verandering van de gemiddeld lage grondwaterstand bij een droog KNMI scenario (W_h). Vergelijkbare kaarten zijn er voor de thema's wateroverlast, hitte en overstromingsrisico's.

3.2 Doelen

In de vorige paragraaf analyseerden we de opgave die voor ons ligt en welke rol As50+ daarin in kan nemen. Vanuit die analyse stellen wij een werkagenda op voor de periode 2022-2026 rond de volgende vier doelen:

NR		Thema	Doel
A		Kwetsbaarheid en Vakmanschap	We agenderen het thema personele kwetsbaarheid bij bestuur en management. We analyseren de huidige situatie en brengen de risico's en gevolgen in beeld. We stellen samen met bestuur en management een gezamenlijke ambitie en handelingsperspectief vast voor de toekomst.
B		Samenwerken en Organiseren	We pakken waar mogelijk operationele, tactische en strategische beleidstaken gezamenlijk op om kosten te besparen, de kwaliteit te verhogen en kennis te delen. We organiseren samen het beheer en maken gebruik van elkaars expertise. Waar nodig contracteren we samen specialistische expertise om onze doelen te bereiken. We doen een gezamenlijk beroep op de impuls gelden van het Rijk en subsidie van de provincie voor versnelde aanpak van klimaatadaptatie.
C		Optimalisatie en Innovatie	We gebruiken onze samenwerking om uitvoering en beleid samen te optimaliseren en te innoveren en delen daarvoor gegevens, informatie en kennis. Waar nodig contracteren we samen specialistische expertise om onze doelen te bereiken.
D		Gezondheid en Klimaat	We lossen wateroverlast in stedelijk gebied lokaal op. Regionaal delen we kennis en ervaringen. We agenderen en verbinden de thema's hitte, droogte en overstroming als regionaal en daarmee gemeentegrens overstijgend vraagstuk op het vlak van ruimtelijke ordening, gezondheid en leefbaarheid. Als samenwerkingsverband werken we samen aan water- en klimaatbewustzijn met behulp van onder meer Operatie Steenbreek en Regio NOB.

3.3 Projecten 2022 – 2026

Vanuit de doelen uit de vorige paragraaf stellen we de volgende projectenlijst samen om invulling te geven aan de doelen. Bijlage 2 geeft de begroting en kostenverdeling tussen partners onderling die daarbij hoort.

NR	Thema	Zaak	Omschrijving
A1		Analyseren en in kaart brengen personele kwetsbaarheid	We analyseren de huidige situatie wat betreft personele bezetting op het gebied van riolering en water. We brengen de risico's en de gevolgen daarvan in beeld. We brengen in beeld op welke onderdelen we vastlopen op personele beschikbaarheid (kwantiteit) en/of kwetsbaarheid (kwaliteit). We doen voorstellen voor oplossingen.
A2		Agenderen kwetsbaarheid bij bestuur en management	De uitkomst van de analyse (A1) agenderen we bij bestuur en management door middel van een overleg en/of een bestuurlijke bijeenkomst.
A3		Ambitie en handelingsperspectief vaststellen	We stellen samen met bestuur en management een gezamenlijke ambitie en handelingsperspectief t.a.v. kwetsbaarheid vast voor de toekomst. Wij stemmen deze ambitie af met regio NOB, zodat er sprake is van een versterking tussen regio NOB en werkregio As50+.
B1		Regionaal grondwatermeetnet en informatieportaal	De verdrogingsproblematiek in de regio noopt tot intensievere samenwerking en regie op het gebied van grondwater. In samenwerking (gemeenten, waterschap en Brabant Water) zetten de partners van de As50+ een gezamenlijk grondwatermeetnet en publieksvriendelijk informatieportaal voor de regio op. Daarmee ondersteunen we ook de gemeentelijke zorgplichten voor wat betreft grondwater doelmatig. We zoeken actief samenwerking met de Provincie Noord-Brabant rondom dit thema.
B2		Gezamenlijk beheren waterketen	We pakken operationele taken gezamenlijk op om kosten te besparen en de kwaliteit te verhogen. We organiseren samen het beheer en maken gebruik van elkaars expertise. Waar nodig contracteren we samen specialistische expertise om onze doelen te bereiken. Goed beheer van de afvalwaterketen draagt bij aan het mogelijk maken van het omzetten van afval in grondstoffen, energie en schoon water. Via die weg levert de afvalwaterketen een duidelijke, zichtbare bijdrage aan de verduurzaming en invulling van de circulaire economie in de eigen regio. We organiseren actief deling van ervaringen en kennis.
B3		Procesbegeleiding en organisatorische ondersteuning.	We zetten hierin een stap met externe ondersteuning op organisatorisch vlak. Taken zijn het bewaken van voortgang op acties, het sturen op processen en projecten en het vervullen van een onafhankelijke rol als voorzitter.
C1		Onderzoek sanitatie buitengebied	Vrijwel alle percelen in het buitengebied zijn aangesloten op de (druk/vacuüm)riolering of hebben een eigen voorziening die het vrijkomende afvalwater verwerkt (IBA). Er komen echter steeds vaker situaties voor die ons ertoe dwingen om (opnieuw) na te denken hoe

Agenda Watersamenwerking As50+ 2022-2026 Duurzaam Denken Zaken Doen

			<p>met de inzameling en verwerking van het afvalwater moet worden omgegaan. Aanleiding kan het einde van de levensduur van de huidige systemen zijn en/of een ontoereikende capaciteit door toename van het afvalwateraanbod. Om samen de meest doelmatige keuze te kunnen maken zullen we naast de ervaringen uit het verleden (m.b.t. onderhoud en kosten) ook moeten kijken naar de toekomst zoals de ontwikkeling van de omvang van lozingen in het buitengebied, nieuwe beschikbare technieken, scherpere lozingseisen en het streven naar circulariteit en duurzaamheid. De proefopstelling van I-qua in de gemeente Bernheze is hier een voorbeeld van. Dit maakt het complex en daarom is er behoefte aan een gezamenlijke visie en strategie. STOWA gaat met het vraagstuk over de omgang met afvalwater in het buitengebied aan de slag. Wij volgen de ontwikkelingen en organiseren momenten voor het uitwisselen van beelden, kennisdeling en toekomstverkenningen.</p>
C2		Bouwstenen omgevingswet	<p>Het Omgevingsplan en de waterschapsverordening bevatten bij inwerkingtreding de huidige rijksregels over het lozen van afvalwater, inclusief de zorgplicht en de bevoegdheid tot het stellen van maatwerkvoorschriften. Er is een overgangperiode ingesteld (voor gemeenten tot 2029, voor waterschappen tot 2023) zodat gemeenten en waterschappen aan alle vereisten van het nieuwe stelsel kunnen gaan voldoen. Gezamenlijk werken we aan bouwstenen voor nieuwe beleidsregels voor het lozen van afvalwater, hemelwaterzorgplichten en klimaatadaptatie. Onder andere door gebruik te maken van het “Advies aanpak knelpunten klimaatadaptief bouwen”, Ministerie van BZK, 2019.</p>
C3		Metten, monitoren en optimaliseren	<p>Alle gemeenten en het waterschap meten al in meer of mindere mate en maken daarbij gebruik van een eigen hoofdpst. Voor de organisatie van het meetnetbeheer, gegevensbeheer en informatievoorziening zijn in een gezamenlijk meetplan keuzes gemaakt. Op korte termijn wordt winst van samenwerking vooral gezocht in de datavalidatie, –analyse en rapportage en gezamenlijke inkoop van nieuwe meetdata bij de riooloverstorten. Wenkend perspectief voor de langere termijn is real time control, waarin de sturing van waterketen kan worden geoptimaliseerd als ware het door één organisatie.</p>
D1		Vaststellen DPRA regio	<p>Impulsgelden van het Rijk en subsidies van de provincie/Rijk zijn gericht op gezamenlijke aanvragen vanuit zogeheten DPRA werkregio’s. Gezamenlijke agenda’s worden daardoor minder vrijblijvend. Het instellen van As50+ als DPRA regio is daarom cruciaal om aanspraak te maken op rijks gelden. Het omarmen van deze rol is opgenomen in de nieuwe samenwerkingsovereenkomst van As50+.</p> <p>In dit project, samen met de projecten D5 Deelname aan RNOB) en D6 (Uitvoeringsagenda opstellen) en A3 (Ambitie en handelingsperspectief) bepalen we als bestuur, management en medewerkers samen de ambitie en stellen daar de bijbehorende capaciteit en middelen op bij.</p>

Agenda Watersamenwerking As50+ 2022-2026 Duurzaam Denken Zaken Doen

D2		Impulsregeling Klimaatadaptatie uitvoeren	Coördineren, aanvragen en uitvoeren van de impulsregeling DPRA. Een landelijke subsidie verdeeld over de werkregio's om de uitvoering van klimaatadaptatieve maatregelen te versnellen. Onderdeel hiervan is het vervullen van de kassiersfunctie door een van de gemeenten; andere As50+ partners zijn van deze functie uitgesloten om bestuursrechtelijke redenen.
D3		Subsidieregeling Klimaat Regio As50+	Gezamenlijke subsidieregeling As50+ voor periode 2022 tot en met 2024 en eventueel daarna ten behoeve van Klimaatadaptatie uitgevoerd door burgers en bedrijven. Loketfunctie uitgevoerd door Waterschap Aa & Maas.
D4		Operatie Steenbreek acties	Het gezamenlijk organiseren van minimaal twee Steenbreekacties per jaar om waterbewustzijn en klimaatbewustzijn te vergroten.
D5		Deelname Klimaatadaptatie Regio Noordoost Brabant	As50+ neemt met diverse leden actief deel aan verschillende projecten die vanuit NOB regionaal worden opgepakt. Voortgang en resultaten zijn te raadplegen op Klimaat (regionoordoostbrabant.nl) . Projecten die concreet worden uitgewerkt zijn Waterbewustzijn, een vervolg op de Regionale Risicodialogen, Groene Gezondheid, Dynamische Beekdallandschappen.
D6		Uitvoeringsagenda opstellen werkregio	Gezamenlijk opstellen van uitvoeringsagenda Klimaatadaptatie werkregio As50+, onder meer met behulp van informatie uit risicodialogen RNOB, Klimaatatlas en Uitgevoerde stresstesten. Op basis van de informatie uit de stresstesten en de risicodialogen gaan we maatregelen formuleren die bijdragen aan het klimaatbestendig en waterrobuust inrichten van de As50+. Het voeren van risicodialogen is een continu proces op basis van voortschrijdend inzicht. Bovendien zijn de klimaatstresstesten en risicodialogen belangrijke bouwstenen voor het opstellen van omgevingsvisies

4 Structuur

Voor wat betreft de organisatiestructuur stellen wij een aantal verbeteringen voor.

Meer sturing op het proces, projecten en acties

In het verleden is gebleken dat er verbetermogelijkheden zijn om effectiever samen te werken. Zoals een te beperkte capaciteit bij de voorzitter voor organisatie en administratie, het bewaken van voortgang op acties, het sturen op processen en projecten en het vervullen van een onafhankelijke rol. We zetten hierin een stap met externe ondersteuning op organisatorisch en administratief vlak. We evalueren de voortgang en verbetering en staan open om eventueel aanvullende verbeteringen op proces- en projectbegeleiding en uitvoering door te voeren.

Voortgang en afronding van zaken bevorderen

Ervaringen van de afgelopen jaren wijzen uit dat acties die verpakt worden in concrete acties voor externe partijen voortvarend worden uitgevoerd, afgerond en geëvalueerd. Een concreet voorbeeld hiervan zijn de Operatie Steenbreek acties onder begeleiding van bureau Orbis. We zullen in de komende periode dan ook bij de uitvoering van de projecten vaker externe organisaties betrekken. Hier zullen we in de komende periode per uit te voeren zaak (zie overzicht) gezamenlijk middelen voor beschikbaar stellen.

Aanspreekpunt zijn voor Deltaprogramma en provincie

Er zijn middelen beschikbaar vanuit de Rijksbegroting (impulsregeling Klimaatadaptatie), Regiodeals en provinciale subsidies. As50+ kan hier als DPRA werkregio aanspraak op maken. De samenwerking hoeft geen rechtspersoon te zijn. Wel is een informele, pragmatische samenwerking vereist om zo efficiënt en doelmatig tot aanvragen te komen. As50+ werpt zich daarom op als werkregio in het kader van het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie.

Opgavegericht werken

Sinds de oprichting van de As50+ heeft samenwerking plaatsgevonden via twee sporen, een operationeel team en een beleidsteam. Naast het feit dat er geen sprake was van een onafhankelijke processturing, is er in de praktijk op onderdelen overlap en afhankelijkheid tussen beide groepen. We stellen voor om per zaak, opgave of thema te bepalen wat nodig is voor succes. "Opgavegericht" werken gaat ons daarbij helpen. Dat wil zeggen dat er per uit te voeren zaak een aantal specifieke functionarissen worden geselecteerd om deze actie uit te werken. Hierdoor worden bepaalde werkzaamheden verdeeld naar competentie, is er een mix tussen beleid en operationeel en is er meer flexibiliteit om naar gelieven (externe) specialisten in te schakelen. Ook de onafhankelijk van de nieuw aan te stellen procesleider gaat hier bij helpen. Deze persoon ziet toe op een evenwichtige bijdrage vanuit alle As50+ partijen.

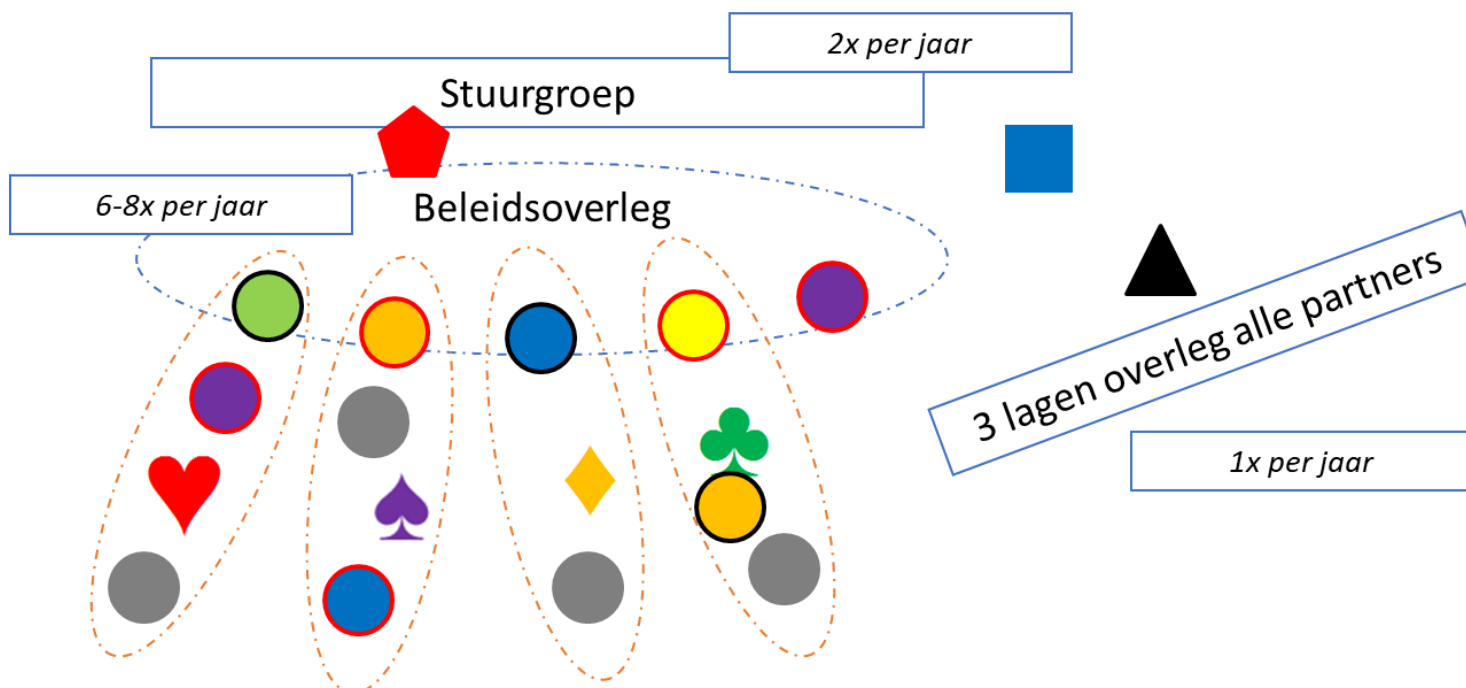
Deze brede betrokkenheid dwars door organisaties heen maakt dat we als regio aandacht hebben voor kennisdeling binnen de gehele regio. Op termijn kan het opgavegericht werken er toe leiden dat de twee aparte sporen met een operationeel team en een beleidsteam daar volledig in op gaan. Vooralsnog zal

er gewerkt gaan worden met een hybride model, met periodieke operationele en beleidsmatige overleggen, aangevuld met opgavegerichte werkgroepen. Het is ook aan de nieuw aan te stellen procesleider om hier sturing aan te geven.

Structuur

We stellen de volgende structuur voor:

1. Een 3 lagen overleg. In dit overleg 1x per 2 jaar komen we als alle partners samen om de voortgang van de samenwerking te monitoren, bij te sturen waar nodig, successen te vieren en te leren van zaken die beter hadden gekund. De onafhankelijke procesleider is de secretaris van dit 3 lagen overleg.
2. Stuurgroep. Dit is een mix van bestuurders en managers, met tenminste vertegenwoordiging van zowel gemeenten, waterschap als waterleidingsbedrijf. Deelnemers aan de stuurgroep nemen ook deel aan het 3 lagen overleg. De onafhankelijke procesleider is de secretaris van deze stuurgroep.
3. Een Beleidsoverleg. Dit is het hart van de samenwerking. Hierin neemt vanuit elke partner een medewerker deel. Idealiter zijn de deelnemers ook projectleider van een van de 'zaken'. Anno 2021 zitten hier vooral beleidsmedewerkers in, maar dit zal in de loop der jaren steeds meer een mix van beleid en uitvoering.
4. Projectteams. Per opgave / thema / zaak stellen we een team samen. Hier kunnen ook specialisten aan deelnemen die niet in het beleidsoverleg deelnemen.

Opgave/zaak/thema	♥ ♦ ♣ ♠	Management	■
Partners (o.a. Waterschap, Gemeenten, Waterleidingbedrijf)	● ● ● ● ● ●	Bestuur	▲
Operationeel georiënteerd	○	Specialist (intern/extern)	●
Beleid georiënteerd	○	Procesleider	⬠

Bijlage 1: Evaluatie projecten 2016 – 2021

In onderstaand overzicht is de stand van zaken beschreven ten opzichte van alle beleidsthema's per oktober 2021. De As50+ is op dit moment opgezet als een beleidsmatige en een operationele samenwerking. De operationele samenwerking werkt aan eigen programmapunten en programmapunten die volgen uit keuzes in de beleidsmatige samenwerking.

Thema	Actie	Stand van zaken per 3 ^{de} kwartaal 2021
Klimaatbestendige inrichting	Wij zetten een gezamenlijke stimuleringsregeling klimaat actief bebouwd gebied in per 2016	In 2016 zijn As50 gemeenten aangesloten op de regeling Klimaatactief bebouwd gebied van Waterschap Aa & Maas. Begin 2019 is de regeling waterschapsbreed geëvalueerd. De regeling is juridisch aangepast op de Algemene Subsidie Verordening (ASV). Inhoudelijk is de regeling hetzelfde gebleven, echter zijn de verklarende teksten op enkele punten verduidelijkt. In 2020 is voor een nieuwe periode in As50+ verband de regeling gevoed en met een nieuwe communicatiecampagne uitgerold. In 2021 is de regeling een succes, vanwege het succes brengt het veel werk met zich mee. Eind 2021 is het plafond bereikt en zijn voorbereidingen opgestart voor een nieuwe subsidieronde. Gemeenten willen structureel verdubbelen en bij WAM (loketfunctie) is er de wens voor versimpeling van de regeling ivm werkdruk.
Klimaatbestendige inrichting	Wij werken aan regionale kennisopbouw en uitwisseling klimaat robuust (her)ontwerp en beheer. We beginnen met een regionaal klimaatatelier	Regionale bijeenkomst op 4 juni 2018 met ca 50 deelnemers. In het vervolg is de As50+ vanuit verschillende disciplines gaan deelnemen aan de klimaatdagen/ateliers binnen de samenwerking NOB. De As50+ partijen nemen actief deel aan de jaarlijkse Klimaatconferentie van de regio Noordoost-Brabant.
Waterbewustzijn	We ontwikkelen het regionaal waterloket voor vragen, informatie en gemeenschappelijke stimuleringsacties	In verband met prioritering is hier nog geen concrete actie op uitgevoerd. De uiteindelijke invulling is nader te bezien en te koppelen aan de stimuleringsregeling.
Waterbewustzijn	We zetten gericht in op preventie van lozing nieuwe probleemstoffen	In Gemeente Bernheze is een pilot opgezet voor inzameling van medicijnresten bij apothekers. In 2020 is binnen de gemeente Oss en Uden inzameling van medicijnresten via de apotheken en huisartsen geoptimaliseerd. Uitrol binnen de andere gemeenten kan volgen in de volgende periode.
Waterbewustzijn	We zetten gericht in op 'ontharden' en 'vergroenen'	As50+ is sinds 2017 aangesloten bij Operatie Steenbreek. In 2018 is bestuurlijk afgetrapt en zijn er 2 actieperiodes geweest ('Steen er uit, plant er in') en een 'Regentonnenactie'. Dit is in 2019 en 2020 doorgezet met wederom twee acties. In 2021 waren er lokale acties in Oss, zoals het NK Tegelwippen en Geveltuinen. As50+ partners sluiten per 2022 voor een nieuwe periode aan op Steenbreek.
Technologie	Het project I-Qua richt zich op ontwikkelen, testen en demonstreren van innovatieve afvalwatervoorzieningssystemen op verschillende	Project I-Qua kent in Bernheze een operationele proeflocatie. Bestuurlijk en ambtelijk worden resultaten gedeeld. Op 7 december 2021 is de slotconferentie gepland.

Agenda Watersamenwerking As50+ 2022-2026 Duurzaam Denken Zaken Doen

	types locaties in het buitengebied. In de gemeente Bernheze zal met Europese subsidie één van de locaties worden ingevuld.	
Technologie	We zoeken in de regio meer kansen voor spraakmakende technologische ontwikkelingen op basis van watervisie, afvalwaterstrategie en GRP's, om van te leren, om ervaring mee op te bouwen en om de regio op de kaart te zetten	Voor uitbreidingsplan Oijense Zij in gemeente Oss is een verkenning naar nieuwe sanitatie gemaakt. De resultaten hiervan zijn gedeeld. Lokale ontwikkelingen in gemeente Meierijstad en gemeente Oss t.a.v. klimaatmitigatie in relatie tot watertaken. Voorbeelden zijn TEO gemeente Meierijstad (BT Kempkens) en TEA gemeente Oss (Warmteplan Oijense Zij). Pilot locatie 'Superkritisch vergassen' op RWZI Dinther (maximaal energie terugwinnen uit zuiverings-slib). Deze locatie is pas recent operationeel en moet nog worden geoptimaliseerd.
Regie	De regio werkt de visie op regie verder uit naar consequenties voor de individuele organisatie	Nog geen concrete actie.
Samenwerking	De regio zet de netwerksamenwerking in de waterketen voort en draagt die uit ten gunste van verbreding op andere werkvelden	Operationele samenwerking verloopt wisselend. De capaciteit en prioriteit door personele wisselingen staat onder druk. Er worden gezamenlijk werkzaamheden aanbesteed, maar uiteindelijke uitvoering geschiedt als gemeente individueel waardoor synergievoordelen en beperking kwetsbaarheid op langere termijn verminderen. Ontwikkelingsamenwerking verloopt matig. Te weinig heldere sturing. De capaciteit is te beperkt. Prioriteit ligt in veel gevallen niet bij samenwerking. Inhoudelijke verbreding heeft beperkt aandacht.
Samenwerking	Er worden innovatieve, efficiënte en effectieve ICT koppelingen gerealiseerd in beheersystemen.	Er is een enkele koppeling gerealiseerd in gemealbeheersystemen. Er is nog geen samenwerkingsregio dekkend beeld. Er is een start gemaakt met het regionaal meten en monitoren in en aan het rioolstelsel. In 2018 is het gezamenlijke As50+ meetplan voor de afvalwaterketen in concept afgerond en er is een start gemaakt met gemeente specifieke plannen. Ook hier ondervonden we vertraging door gebrek aan prioriteit en capaciteit. Anno 2021 is de As50+ inmiddels wel ver in de voorbereiding voor inkoop van meetgegevens aan de riooloverstorten op basis van de nieuwste technieken en validatiemethoden. In 2020 is een regiobrede klimaatatlas gelanceerd. Naast inzicht in wateroverlast en overstromingsrisico geeft deze atlas ook een indruk van de gevolgen van hitte en droogte. Aanvullend is een hittestresstool ontwikkeld.
Samenwerking	De regio ontwikkelt gezamenlijk een programmalijs voor stedelijk water en de afvalwaterketen in het kader van de omgevingswet	Met externe deskundigheid is een programmalijs ontwikkeld en gedeeld. Daarmee is beeld t.a.v. consequenties invoering omgevingswet versterkt. Vertaling naar meer concrete bouwstenen moet nog plaatsvinden.

Bijlage 2: Begroting en kostenverdeling

Om de geformuleerde zaken te realiseren stellen wij de onderstaande begroting en kostenverdeling voor het jaar 2022 voor, met ene doorkijk naar 2027. Elk jaar wordt de gezamenlijke begroting voor het jaar erop vastgesteld:

		Zaak	Raming			Verdeling			Resultaat							
			Jaarlijks	2022-2027	2022	Waterschap	Gemeenten	Waterleidingbedrijf	WS Aa & Maas	Bernheze	Boekel	Meierijstad	Landerd*	Uden*	Oss	Brabant Water
		inwonertal 1-11-2019 CBS							272.341	31.219	10.760	81.129	15.692	42.090	91.451	272.341
A1	♥	Analyseren en in kaart brengen personele kwetsbaarheid		€ 3.000	€ 3.000	33%	67%		€ 990	€ 230	€ 79	€ 599	€ 116	€ 311	€ 675	€ -
A2	♥	Agenderen kwetsbaarheid bij bestuur en management	0		€ -											
A3	♥	Ambitie en handelingsperspectief vaststellen		€ 3.000	€ 3.000	23%	67%	10%	€ 690	€ 230	€ 79	€ 599	€ 116	€ 311	€ 675	€ 300
B1	♦	Regionaal grondwatermeetnet informatieportaal	€ 5.000	€ 30.000	€ 10.000	23%	67%	10%	€ 2.300	€ 768	€ 265	€ 1.996	€ 386	€ 1.035	€ 2.250	€ 1.000
B2	♦	Gezamenlijk beheren waterketen	€ 10.000	€ 60.000	€ 10.000		100%		€ -	€ 1.146	€ 395	€ 2.979	€ 576	€ 1.545	€ 3.358	€ -
B3	♦	Procesbegeleiding en organisatorische ondersteuning	€ 20.000	€ 120.000	€ 20.000	23%	67%	10%	€ 4.600	€ 1.536	€ 529	€ 3.992	€ 772	€ 2.071	€ 4.500	€ 2.000
B4	♦	Administratieve ondersteuning	€ 10.000	€ 60.000	€ 10.000	23%	67%	10%	€ 2.300	€ 768	€ 265	€ 1.996	€ 386	€ 1.035	€ 2.250	€ 1.000
C1	♠	Onderzoek sanitatie buitengebied	€ 3.000	€ 18.000	€ 3.000	33%	67%		€ 990	€ 230	€ 79	€ 599	€ 116	€ 311	€ 675	€ -
C2	♠	Bouwstenen omgevingswet	€ 3.000	€ -	€ 3.000	33%	67%		€ 990	€ 230	€ 79	€ 599	€ 116	€ 311	€ 675	€ -
C3	♠	Metten en monitoren, optimaliseren waterketen en systeem.*		€ -	€ -	33%	67%		€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
D1	♣	DPRA regio vaststellen	€ -	€ -	€ -	33%	67%		€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
D2	♣	Impulsregeling Klimaatadaptatie aanvragen en uitvoeren	€ 3.000	€ 18.000	€ 3.000	33%	67%		€ 990	€ 230	€ 79	€ 599	€ 116	€ 311	€ 675	€ -
D3	♣	Subsidieregeling Klimaat Regio A50+**	€ 1.000	€ 6.000	€ 1.000	33%	67%		€ 330	€ 77	€ 26	€ 200	€ 39	€ 104	€ 225	€ -
D4	♣	Operatie Steenbreek acties***	€ 10.000	€ 60.000	€ 10.000	33%	67%		€ 3.300	€ 768	€ 265	€ 1.996	€ 386	€ 1.035	€ 2.250	€ -
D5	♣	Deelname Klimaatadaptatie Regio Noordoost Brabant****	€ -	€ -	€ -	33%	67%		€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
D6	♣	Uitvoeringsagenda opstellen werkregio		€ 10.000	€ 10.000	33%	67%		€ 3.300	€ 768	€ 265	€ 1.996	€ 386	€ 1.035	€ 2.250	€ -
		Totaal per inw	€ 65.000	€ 388.000	€ 86.000				€ 20.780	€ 6.983	€ 2.407	€ 18.148	€ 3.510	€ 9.415	€ 20.457	€ 4.300
					€ 0,32							€		€ 12.925		

* uitgaven worden projectmatig verrekend

** uitgaven ten behoeve van communicatie

*** Uitgaven ten behoeve van proces- en organisatie

**** Uitgaven worden vanuit regio doorberekend